

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.Foaie socială-culturală.
Apare în fiecare Sâmbătă.Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Crăciunul.

Umbrele nopții se pogoriseră asupra Vitileemului, asupra micului oraș din Iudeia. Totul era adâncit în tăcere. Prin vălul des al întunecului de pe câmpii străbatea din depărtare, de undeva, lumina slabă a unui foc mic, în jurul căruia povestiau în liniște păstorii, ear alătura de ei turmele de oi își dormiau somnul lor lin. Dar, deodată se aude din depărtări mari, necunoscute, din lumea stelelor, cîntarea păcii, a iubirii și a împăcării. Noaptea liniștită se luminează de zorile adevărului dumnezeesc, prevestind pămîntenilor ziua în care, din peștera umilită delingă Vitileem, răsare *Soarele dreptății*.

Tradiția, legendele, învățații creștinătății au încercat să stabilizească timpul, ziua, luna și anul, în care Fiul lui Dumnezeu s'a pogorît la neamul omenesc. Dar încercările lor au rămas zadarnice. „Taina cea din veac ascunsă și de ingeri neștiută” „nu suferă ispitire”. Mîntuitorul s'a arătat cînd cupa amărăciunii se umpluse până sus, cînd pămîntenii, cu inima mistuită de văpaea răului și a minciunii, așteptau ceasul renașterii, ceasul reinvierii. „Cînd a sosit *plinirea vremii*, a trimis Dumnezeu pe Fiul său cel născut din muere, venit sub lege, ca să răscumpere pe cei de sub lege”.

Prea era nedreaptă legea, care ținea omenirea în cătușele sale. Toți oamenii erau împărțiți în două clase: sclavi și stăpîni, cari deveniseră două tabere vrăjmașe: asupriți și asupritori. Orcă sentiment nobil era amorțit.

Nimeni nu cunoștea iubirea de oameni. Milioanele de săraci și deznădăjduiți gemeau sub jugul silniciei și al tiraniei. Din ieslea dela Vitileem se ridică însă uriașul, care schimbă fața lumii.

De pe stîncă Nazaretului, de pe țărnișii Tiberiadei, de pe colina ce se ridică în mijlocul câmpiei verzi, de pe peatra delingă fințina lui Iacob, de pe treptele mărețului templu al lui Solomon, din sinagoge, din casele fariseilor și ale vameșilor, răsună glasul lui care propovăduiește vestea cea bună, evangelia, despre înființarea împărăției lui Dumnezeu în sufletul omului. El întemeiază o împărăție nouă, necunoscută pîn'atunci, o împărăție în care nu mai este deosebire între bogat și sărac, între stăpîn și sclav, între împărat și proletar, între învingător și învins. Toți sînt deopotrivă, toți sînt *frați*, pentru că toți sînt *fii lui Dumnezeu*.

Cuvintele lui cheamă lumea la o viață nouă. Cei obișnuiți, cei slabi și nesocotiți, săracii și nevoiașii, sclavii și milioanele de împilați și nenorociți, aud glasul chemător al Mîntuitorului, care a venit să-i scape, însfîrșit, de silnicie și amar: „Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați, și eu vă voi odihni pe voi!” Privirea lui blîndă și iubitoare, plină de compătimire și de bunătate, îi cuprinde pe toți, îi farmecă, îi răpește cu sine spre lumii noi, spre lumii necunoscute, spre ideal. Bucurie și mîngăiere răsare în mii de suflete omenești, obosite în lupta cu răutatea. Se trezește în inimă conștiința dumnezeiască, amorțită de veacuri. Lumea cea

veche se clatină din temelii și se prăbușește, ear înlocul ei răsare o lume nouă.

Leagănul acestei opere mărețe a fost peștera umilită din Vitileem. Deacolo a răsărit *Soarele dreptății*, care a adus în lume *lumina cunoștinței*. Au trecut însă douăzeci de veacuri de atunci. În acest timp generație de oameni după generație a venit și s'a dus, ca valurile mării, și fiecare a adus cu sine din sufletul ei gunoiul și murdăria pe care a avut-o pentru a o arunca în viață. Răutatea a crescut atît de mare, încît astăzi înzadar mai căutăm împărăția adusă în lume de Mîntuitorul Hristos. Lumea de azi nu mai înțelege adevărul dumnezeesc propovăduit de „Fiul Mariei”. Proroci mincinoși s'au ridicat să vestiască celor săraci și deznădăjduiți alte doctrine, prin care cred că vor putea face „cele strîmbe drepte și cele colțuroase căi netede”, și toată vatea se va umple și tot muntele și dealul se va înjosi”. Cărarea pe care au apucat ei însă este greșită. Urmîndu-le lor, ne-am depărta și mai mult dela adevăr. Mai este încă mult întunec în lume, și ochii noștri nu pot vedea prin el lumina adevărului dumnezeesc. Dacă voim să ajutăm celor nefericiți din lumea aceasta, trebuie să aprindem făclia adevărului, a iubirii de oameni și a milostivirii. Programul *adevărat* al apostolilor de azi trebuie să fie același cu programul desfășurat deasupra leagănului din peștera dela Vitileem în noaptea sfîntă a celui dintîi Crăciun: *Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pămînt pace, între oameni bunăvoire*.

Petrahe.

FOILETON.

Moș Crăciun.

În această căsuță, al cărei învâliș geme sub greutatea zăpezii, ear păreții i-se clatină de suflarea fiorosului viscol, să intrăm puțin. Este locuința unei familii sărace. Pecînd sate și oșaze resună de pregătirile voioase ale Crăciunului, aci nu resună decît gemetele durerei, suspinele năbușite ale lipsei, scrișnirea disperării.

Păreții sînt reci, căci în sobă abia se mai văd licărind cițiva cărbuni, tot ce a mai rămas dintr'un braț de lemne împrumutat dela niște vecini săraci. Singurul care mai putea să munciască, din locuitorii acestei case, era părintele. Dar și el de cîteva zile a căzut victima unei întâmplări nenorocite. Alunecînd pe ghiață, sub greutatea unei sarcini, și-a scrintit piciorul, și acum zace, cu fața ascunsă în mîni, într'un cap al patului care se întinde dela un părete la celalalt. În capul opus stă ghemuită mama, care și ea nu mai poate munci, căci tot cosînd pentru acei carți plătesc lucrul din trei zile întregi cu cît nu se poate îndestula stomacul nici într'o zi, a orbit.

Între dîșii stă culcat un copilăș ca de vr'o patru ani, un băețel cu fața suferindă, dar dulce și frumoasă. Nefiind bine îmbrăcat, a recit, ear acum zace și el între părinții săi.

Dincînd-incînd se ridică cu greutate, se ra-

zîmă în cot și se uită pe mica fereastră. Vede trăsuri trecînd în sus și în jos, încărcate cu pachete. El bănuiește ce să fie în acele pachete, căci ochii i-se umplu de lacrimi, dă un gemet și ear cade jos. Mama întinde mîna, o mîna uscată de slăbiciune, cu care îi pipăie fruntea, îi șterge lacrimile, îi spune cuvinte mîngăioase, și rămîne ear nemișcată ca o statuă.

Singura ființă care umblă în această casă, este o copilă ca de vr'o nouă ani, cu fața serafică, cu ochii vii și mîngăioși, îmbrăcată cu o rochie de flanelă roșie, încălțată cu pantofi de vară, cu un șir de măgele albastre la gît. Ea se uită la frățiorul ei cu atîta iubire și compătimire, încît copilul, simțînd farmecul ochilor ei, se scoală și se frîște pînă în marginea patului. Capetele lor se lipesc unul de altul și un duios dialog începe între dîșii.

— Tot te doare, Lică? — întreabă sora sărutîndu-l pe ochi.

— Da, dar mi-ar trece, Nico, dacă aș avea și eu... ști tu... un călușel de lemn, cum am văzut la copilul avocatului. Ce frumos călușel! Este cenușiu. Are șeaua cusută cu fir. Hățurile îi sînt de panglică. În frunte are o țintă de aur... Am văzut cum îl încăleacă băețutul. Ce bine sta! Par'că era Ducipal. Dacă aș avea și eu unul!

— Dar un așa călușel, Lică, este scump, și tata nu mai poate munci. Așteaptă pînă cînd s'o face sănătos, și atunci îl cumpără.

— Atunci! — repetă el clătînd din cap.

Și o roșeață vie, suindu-i-se în față, un acces de tuse îi zgudue cumplit peptul, îl sugrumă. Nica îl rădică în brațe, îi razimă capul de umărul ei și-i freacă gîtul pentru a-i ajuta respirația. Dar tusa nu înceta. Fața copilului învineți și capul îi căzu moale pe sinul fetei.

— Tată, moare Lica! — strigă ea speriată.

Tatăl se sculă, dînd un gemet de durere, la care respuse un răcnet de desperare; era biata mamă care se apropia. Ea luă copilul în brațe și începu să-l legene, strigîndu-l cu cele mai dulci numiri.

Cașicum sinul mamei ar fi fost un izvor de viață, Lică resuflă, fața i-se însenină și acățîndu-se cu brațul de gîtul ei, închise ochii repetînd: „Un călușel!... Aș vrea un călușel!”

— O să-ți cumpere tata, puiule, cînd s'o face sănătos, — îi zise mamă-sa mîngăindu-l pe frunte și legănuindu-l.

Copilul după cîteva minute adormi cu gîndul tot la călușel, așa că începu să viseze și să murmure: „Ce cal frumos! Să-i dau orz. Să-l țin în grajd! Să pun o pătură pe el, să nu tușiască, să nu-i fie frig!”

La cel din urmă cuvînt mama se scutură, cașicum atunci și-ar fi dat seama de frigul care începuse în casă.

— Petre, — zise ea, — dar nu-ți pare că este frig!

— Frig... Da, mamă! respuse el cu o voce surdă: ear fața luă o expresie atît de sfășie-

Invitare la abonament.

Deschidem abonament nou pentru revista noastră „Progresul”, ce costă:

Pe un an 8 cor.

Pe 1/2 an 4 cor.

Pentru România și străinătate 10 cor.

Abonamentul are a se plăti înainte.

Cine nu ne trimite numărul acesta îndărăt, îl considerăm de abonat. Rugăm dar pe st. abonați, vechi și noui, să ne trimită orî numărul acesta îndărăt, orî prețul abonamentului înainte, ca să nu avem mai tîrziu necazuri, și noi și restanțierii, cari ne îngreunează rosturile.

Din a noastră parte ne vom da toată silința să dăm echivalentul. Nădăjduim, că și publicul cititor va lua în considerare greutatea, cu cari se scoate o foaie bună românească, pe care la rîndul nostru vom dezvolta-o mereu în proporția sprijinului, moral și material, de care vom fi învredniciți.

Cu toată stima

Administrația „Progresul”
Oravița.

In chestia catehizării.

Am citit în „Cronica” din Nr. 52 al „Progresului” că „conferința preoțească din protopresbiteratul Bisericii-albe a decis să ceară dela forurile bisericești absolvirea preoților de a propune religia în școalele primare confesionale românești”. Fiecare om, cu scaun la judecată, care a citit această știre, a trebuit să-și pună întrebarea: Dece s'a adus această „caracteristică hotărîre”. Mulți își vor fi răspuns: Preoții consideră catehizația de o sarcină grea, pe care ar voi să și-o scuture de pe cap. Și cum în conferințele preoțești din dieceza Caransebeșului s'a decretat că la dezbaterile conferințelor preoțești nu pot fi față și oameni laici, lumea mare nu cunoaște felul dezbaterilor din aceste conferințe și așa ușor se poate da anză la suspiciunea că preoțimea în conferințele sale discută lucruri de cari i-e teamă să străbată în publicitate. E mirare că a putut străbate și hotărîrea de mai sus. Necunoscînd lumea și motivele acestei hotărîri, debunăseamă a osîndit atît pe celce a făcut propunerea, cît și întreaga conferință care a adus acest decis. Se impune, deci, o lămurire.

Ocupîndu-se de chestia catehizării, conferința preoțească a avut intenția să atragă din nou atențiunea catihetilor și a forurilor bisericești

asupra greșitului învățămînt al Religiei în școalele noastre primare. Decînd Religia se propune de preoți, și nu de învățători, rezultatul este egal cu nula. Pentru a putea propune cutare obiect de învățămînt copiilor din școala primară, se cer cunoștinți pedagogice și metodice. Deunde să aibă preoțimea noastră aceste cunoștințe? Ce-i drept, decitva timp li-se propune și teologilor pedagogia și metodică Religiei în institutele teologice, dar aceasta nu e destul, dovadă ne este experiența făcută pînă acum. Neavînd preoții pregătirea recerută pentru propunerea Religiei, pentru cei mai mulți din ei catehizarea e o povară insuportabilă. Deaceia cei mai mulți nici nu mai propun religia în școala primară. Ear conzistorul diecezan nu pedepsește pe neglijenți, dar nici pentru ceice-și împlinesc datorințele, cum știu și cum pot, nu are niciun cuvînt de încurajare sau de îmbărbătare. E vrednică de luat în seamă vorba unui preot din conferința dela Biserica-albă: Forurile noastre bisericești se ocupă de limba catehizației, și nu vād că învățămîntul Religiei nu se face în nicio limbă...

În fața acestei stări anormale, conferința preoțească a hotărît să ceară sanarea răului dela forurile bisericești.

Acum e rîndul Venerabilului Conzistor diecezan, nu să „enunțe”, ci să se pună pe lucru. Preoții își recunosc neputința, Conzistorul trebuie să le vină într'ajutor, Preoții nu voesc să se scuture de sarcina catehizării, ci doresc să cunoască drumul pe care mergînd să se poată bucura de roadele muncii lor. Venerabilul Conzistor va trebui să ia lucrul în mînă. — Ce ar putea face? Eată un răspuns: Ceiace a început odată, dar n'a continuat.

În fiecare an Conzistorul diecezan să trimită în dieceză 2—3 bărbați de școală, binecunoscători în ale catehizației, cari să țină conferențe preoților despre propunerea Religiei, arătînd totodată și în practică aplicarea principiilor metodice privitoare la învățămîntul Religiei. Cînd preoții vor vedea cît de ușoară și cît de plăcută este propunerea acestui obiect de învățămînt, nu se vor mai spăria de el, ci cu un dragă inimă se vor pune pe lucru.

Dacă e datoria fiecărui creștin să sară în ajutorul aproapelui său, care se află în necazuri, cuatît mai virtos e datoria Conzistorului diecezan să vină în ajutorul preoților de sub păstoria sa, cînd e vorba de a pune temelia unei creșteri religioase-morale a tineretului de azi.

P.

Dezgropările din Babilonia centrală.

În urma săpăturilor făcute de Edgar James Bank în Babilonia centrală, și anume în Bismaya și Tello, s'a aflat că mult mai veche decît civilizația semită, a cărei culme e în legea lui Hammurabi, e altă cultură, foarte înaltă, a poporului Sumer și Accad.

Sumerii au inventat scrierea cuneiformă și matematicile. Aveau un sistem sexadecimale, în care sînt semne dela 1 pînă la 16, dar nu și pentru zero. Și în artă erau foarte sus, dovadă un relief vechi de 6000 de ani, înfățișînd triumful regelui Naram-Sin, fiul lui Sargon I din Aiade, cînd împărăția Babiloniei ajunsese la cea mai mare întindere (cuprindea: Arabia, Siria, Palestina și insulele mediterane).

Încă în mîia a treia nainte de Hristos aflăm în Babilonia bani și inele de argint și de aur.

Săpăturile lui E. J. Bank ne duc pe vremurile regelui David, care domnia pela 4500 î. d. Hr. la Adab, pe ale căru ruine se găsește Bismaya. Acest rege al Sumerilor avea nume semit, prin urmare înfrurirea semită începuse, dar descoperirile făcute dovedesc că nici regele David și nici poporul Sumerilor nu aparțineau rasei semite.

În ruinele dela Adab s'au găsit scoici tăiate rotund, așa, că slujiau ca lămpi, în cari Sumerii, acum 6000 de ani, ardeau unsoare sau oleu de masline, întrebunțînd feștilă de fibre. Într'un strat mai superior al acestor ruine s'au aflat opaițe de acestea făcute din marmoră și alabastru, pe cari le-au făcut pe timpul cînd se uscaseră lacurile cele mari și Sumerii nu mai găsiu scoici, ci trebuiau să lucre peatra. Cînd au învățat meșteșugul arderii lutului, și-au făcut lampe de pămînt dîndu-le forma pe care cu mult mai tîrziu o găsim la Greci și Romani.

Tot Sumerii au născocit facerea cărămizilor și întrebunțarea lor la facerea caselor. Descoperirea a făcut-o vreunul care a observat că lutul umed unde arde focul se uscă și se întărește ca peatra. Cele mai vechi cărămizi, de pela mijlocul mîiei a patra nainte de Hristos, sînt drepte pe o parte și țuguiate pe ceialaltă.

La Bismaya s'au găsit rămășițe de oale, cari însă au fost făcute cu mîna, pentru că roata olarului nu era cunoscută. Mai tîrziu au născocit-o și pe aceasta. Scaunul de strugărit îl găsim acum 6560 ani, cum se vede de pe numeroasele cilindre de peatră de pe acea vreme. Simetria completă a formelor ne arată că strugul era încă de pe atunci foarte desăvîrșit și că se puteau lucra cu el petre tari ca lapislazuli și iaspis.

În paturile cele mai adînci dela Bismaya s'au găsit bombe de aruncat, făcute din peatră și din lut, dovadă a bătlăilor ce au fost pe aci nainte cu mii de ani. Unele bombe sînt cît nuca, altele cît merele, unele rotunde, altele în muchii, în formă de ou sau cutotul neregulate. Le aruncau cu praștia.

S'au găsit epistole și coperte, ambele de lut. Anume, epistola se scria pe tăblița de lut, apoi se învălia cu o pătură subțire de lut și se sigila. Lutul se ardea, și apoi se expedia prin un curier. Primitorul desfăcea coperta (lutul ars) cu un instrument ascuțit, și citia scrisoarea.

Sumerii au făcut canaluri pentru scurgerea apei, foarte potrivite pentru cîmpiile Mesopotamiei.

toare, încît copila își împreună mîinile și se uită la dînsul cu atîta milă și mîngăere în ochi, încît tatăl remase fascinat.

După cîteva minute de tăcere, el făcu un semn fetei care se apropiă.

— Vîno, — îi șopti el, scoțîndu-și din deget inelul căsătoriei, — eaca inelul acesta... Este de aur... Du-te și-l amanetează... apoi cumpără lemne, pine și mere.

— Bine, tată, — îngîna fata, luînd inelul și sărutîndu-l.

Petru își lăsă capul greu pe căpătîi, ascunzîndu-și fața în velință.

Nica luă iute o glugă și ieși ușor, închizînd ușa după dînsa.

Afară viscolul își inteția furia, spulberînd zăpada în toate părțile, zguduînd îngrădirile și frîngînd crăcile copacilor.

Pentru cei cari se răsfată în îndestulare este o plăcere a umbla pe asemenea timp; dar vai de aceia cari nu sînt îmbrăcați și încălțați bine pentru a-și rîde de asprimea iernei!

Nica nu mîncase în acea zi decît un codricel de pine. Știînd lipsa de bani, care începuse a bîntui în casa lor, ea se priva pentru a face celorlalți parte din puțînul ei. Mîncea numai atît cît îi trebuia pentru a se ține în picioare.

Cînd viscolul o izbi în față, ea se clătina și-și puse gluga în cap. Incrucișă mîinile pe pept și o luă la fugă prin zăpadă, spre centrul orașului.

Obrajii ardeau subt ninsoarea pe care vîntul i-o arunca în față.

Cotînd într'o stradă, ce era mai adăpostită încontra viscolului, ea se opri să răsuflă și să se orienteze.

Mulțimea umbla în toate părțile, unii în trăsuri, alți pe jos. Toate ferestrele magaziiilor erau încărcate cu lucruri pentru sărbători, ațîșînd în trecători dorința de a cumpăra.

Nica trecu, aruncînd priviri jinduitoare la ferestrele băcanilor, șuncarilor, pitarilor. Cînd văzu ferestrele unei magazii cu jucării, ea își puse mîinile la ochi și fugi înainte, murmurînd: „Lică, bietul Lică!”

Se opri înaintea unui giuvaergiu, și după ce-și aruncă ochii la fereastră, unde erau grămădite toate acele ornamente cari au fermecat și vor fermeca ochii sexului frumos, fie din orce treaptă ar fi, se apropiă de ușă, întinse mîna pe clanță, deschise și intră cu inima tremurîndă.

Giuvaergiu, o mutră cu ochelari, barbă roșie și pistru pe obraz, sta la masă și lucra...

— Ce vrei, ingerașule? — zise el ridicînd capul și uitîndu-se la fata. — Cercei... Am foarte frumoși pentru ma-ta.

— Domnule, zise Nica tremurînd și întinzîndu-și inelul, — tata, mama și frățiorul meu sînt bolnavi... Nu mai avem bani, nici lemne, nici mîncare. Te rog a ne da ceva pentru acest inel, și cînd tata se va face sănătos, îți va întoarce cu dobîndă.

Ochii giuvaergiuului scînteiară, luînd inelul, și un zîmbet rău îi increți față. Trase sertarul și aruncă inelul acolo, apoi apucă pe Nica de ureche o trase cu asprime, zicîndu-i:

— Hoțo, l-ai furat!

— Vai, domnule, ce spu! — strigă fata, podidînd-o plînsul.

— Fugi de-aci sau te dau pe mîna unui sergent să te ducă la poliție.

Și luînd-o de umăr, o îmbrînci afară, închizînd ușa după dînsa.

Ea de desperare sau slăbiciune, se împleteci și căzu jos leșinată. Trecătorii se grămădiră în jurul ei. Nu observase însă nimeni, că ea fusese îmbrîncită din giuvaergerie, așa că giuvaergiu se uita cu nepăsare prin fereastră.

Un sergent fu chemat de mulțime. El luă pe copilă în brațe, o puse într'o birjă și o duse la farmacia cea mai apropiată.

Acolo, mulțumită îngrijirilor date, Nica își veni în cunoștință. Mai mulți bărbați se grămădiseră în jurul ei. Unul din aceștia, un bătrîn cu barba mare și albă o întrebă pentru ce a leșinat.

Ea spuse în cîteva cuvinte ceiace pățise, cum și starea tristă în care lăsase pe părinții și frățiorul ei, frățiorul ei mai cu seamă, care se bolnăvise de dorul unui călușel de lemn.

Două lacrimi luciră în ochii bătrînului, alunecară pe obrazii lui, și i-se rostogoliră ca două diamante în barba-i argintie.

Ordonă să dea copilei un păhăruț de vin

Prin aceste canale duceau apele râurilor de udau ogoarele.

Și cei cari au înființat această civilizație, nu erau semii. Aceasta ne-o dovedește limba lor, care n'a fost nici semită, nici arică, ci înrudită cu a popoarelor turchice. Apoi Semii se văd în monumente cu plete, cu barbă și cu musteți, ear Sumerii detot rași. Semii aveau capete lungărețe (dolichocefali), ear Sumerii se văd în statue și pe reliefuri avind capul rotund (brachicefali). Așa e statua de marmoră albă a regelui David, dezgropată de Bank la Adab. Are înălțime de 88 cm și circumferință de 81 cm, cap pleș, obrazul fără barbă și fără musteți, orbitele ochilor triunghiulare, spate late, trupul gros și scurt, brațele binefăcute și departe de corp. Pe umărul drept e scris în limba veche sumeriană: *Gšas* (templul) *Daudu* (lui Daudu=David) regele din *Utnunki*. Și alte statui au capetele brachicefale. Această rasă și astăzi locuiește în munții Caucaz, Taurus și Antitaurus, Balcani, Alpi și Pirenei, dar și în Asia centrală. Această rasă a întemeiat cea mai veche civilizație din cîte cunoaștem, și numai după aceea au venit Semii cu capete lungărețe și au impus încet-încet limba și obiceiurile lor. Chiar și Hammurabi, care după nume și port e semit, după rasă e tot sumerian.

Totăsa stau lucrurile și în *Suza*, capitala Elamului, regat la răsărit de Babilonia, dincolo de Tigru, în munte. În mia a patra născut de Hristos, Elamul juca un rol mare în Asia, dar istoria lui s'a dat uitării. Inscricțiile și monumentele aflate de Morgan, în zilele noastre, ne-au limpezit-o. Și acolo, în cea mai veche civilizație omenească, în timpul căreia s'a născocit scrierea, lucrarea metalelor, începuturile artei, — dăm peste un popor nesemit, cu cap brachicefal, la care mai apoi pătrunde civilizația semito-haldeană.

Deocamdată, în starea de azi a științei, trebuie să recunoaștem că Sumerii și Accazii sînt întemeietorii celei mai vechi civilizații. **

IGIENĂ.

Simțurile creatoare de aptitudini.

Chestiunea aptitudinilor e strîns legată cu dezvoltarea senzorială. La matematicii mari și la muzicanții celebri, centrele psihice de elaborare a excitațiilor labirintului urechii, centre vecine cu circumvoluția supramarginală, sînt foarte dezvoltate. Deasemenea, la pictorii mari, sînt dezvoltate centrele cerebrale ale viziunii din lobul occipital. Dar și centrele corespunzătoare tactului, mirosului și gustului, sînt foarte dezvoltate la artiști, atît în privința complexității structurii, cît și a asociațiilor.

Aceste fapte anatomice nu sînt însă decît consecința unor fapte fiziologice mai importante. Activitatea artistică apare ca făcînd parte din ca-

cu un pesmet, ceiace o înviora. Recomandîndu-o îngrijirii farmacistului, ieși urmat de sergent.

Peste cîteva minute el se întoarse cu sergentul încărcat cu mai multe pachete. Desfăcu unul, din care scoase o păreche de șoșoni pe cari îi puse în picioarele copilei; din alt pachet scoase un paltonaș cu care o îmbrăcă. Apoi îi dete inelul zicîndu-i:

— Eată inelul tatălui tău. Pune-l în buzuar, și acum să mergem acasă.

Bătrînul se sui cu Nica într'o birjă. Sergentul aduse celelalte pachete și le puse din-naitea lor.

Cum fata spusese locuința părinților ei, bătrînul îndrepta pe birjar.

Se 'noptase demult. Viscolul își întea furia, șuerînd îngrozitor și amenințînd să stîngă luminile felinarelor cari, cucid se depărtau de centrul orașului, cuatî se răriau mai mult, cașicum săracii n'au trebuință de lumină.

Cu multă greutate nimeriră casa într'o stradă întunecoasă și pustie.

Nica alergă înainte, aprinse singurul capăt de luminare ce le mai rămăsese și cînd bătrînul intră, se cutremură simțînd frigul în care trăiau acei martiri ai săraciei.

Petru, Maria și Lica se uitau cu uimire la frumosul bătrîn, a cărui barbă strălucia ca argintul. Birjarul aduse pachetele. Dupăce bătrînul îi șopti cîteva cuvinte, el ieși. Se auzi plecarea trăsurei. Petru spuse necunoscutului cauza care-l

racterele sexuale secundare. Se știe că în momentul maturității sexuale apar sau se modifică unele organe sau funcții.

Explicația acestui fapt trebuie căutată în acțiunea fiziologică a secrețiilor glandulare. Moritz Nussbaum a arătat în 1906, prin experiențe ingenioase, că suclicular nu lucrează direct asupra organelor, dar indirect, prin intermediul sistemului nervos. Secrețiunile produc o supraexcitare a activității centrelor nervoase, care înlesnește producerea și organizarea reprezentărilor. Slăbiciunea psihică a bătrînilor are ca origină diminuția apoi abolirea activității secretive a glandei interstițiale. Remy de Gourmont și Metchnikoff au susținut această concepție a originii sexuale a artei. Artele abstracte, ca metafizica și matematica, nu par atît de direct legate de activitatea glandelor genitale, poate că secrețiunile glandei tiroide și a celei paratiroide exercită o influență asupra lor. Studiul secrețiilor interne va aduce mari servicii fiziologiei spiritului.

ECONOMIE.

Banca de asigurare „Transilvania“.

Multă vreme străinii au calumniat în modul cel mai necuviincios banca de asigurare „Transilvania“. Și nu numai străinii, ci și între al noștri se găsiu ademeniți de glasul sirenic al străinului. Într'o vreme în urma unor uneltiri, destul de nesocotite, trecuseră pînă și bisericile la bănci de asigurare străine. După biserici se luaseră chiar și unele bănci românești, ear agenții străini, umpleau lumea că „Transilvania“ e așa și pe dincolo. Iuzădar se trudiău oamenii de încredere ai „Transilvaniei“ să le toarne vin curat căci simbriașii băncilor străine rezbiseră a creia o opinie măestrită în paguba bunului nume al acestei bănci de asigurare, care dela întemeierea ei pînă în momentele de față a servit publicul românesc cu o culanță uimitoare.

Acum a venit cel dintăi capitul gr. cat. român, din Lugoj și prin hotărîrea sa de a asigura la „Transilvania“ toate edificiile bis. din întreagă dieceza Lugojului, a curmat îndrăzneala urită a osmenilor noștri cari — din interese particulare — grăiau hulă la adresa „Transilvaniei“. Vom mai reveni.

Stîrpirea insectelor stricăcioase. Conform legii, fiecare proprietar e îndatorat, în cursul toamnei, a curăți pomii din grădini, vii. etc. de de insecte, omizi, precum și de ouăle fluturilor. La caz de ivire nouă a insectelor și omizilor, proprietarii sînt obligați a face toate pentru stîrpirea lor. Cine va întrelăsa curățirea pomilor, va fi pedepsit în bani pînă la 100 coroane, ear curățirea pomilor se va face din partea organelor administrative pe cheltuiala respectivului proprietar. Decî, curățiți pomii de insecte!

adusese în acea lipsă grozavă. Încă nu terminase, cînd trăsura se întoarse și birjarul intră cu un braț mare de lemne.

Peste cîteva minute o căldură binefăcătoare se respîndia în acea locuință care pînă atuncî fusese rece ca mormîntul.

Lică nu-și mai lua ochii dela pachete. Bătrînul, zimbînd, desfăcu un pachet, din care scoase o frumoasă sabie cu centuronul ei, o puse 'naintea băiatului care dete un strigăt de bucurie. Mai desfăcu un pachet și scoase o strălucitoare chivără de ulan. Cînd fu la al treilea pachet, cel mai mare, bătrînul se opri, cașicum ar fi ostenit, dar uitîndu-se zimbînd la copil care nu-și mai sătura ochii de darurile primite. Cînd desfăcu cel din urmă pachet, Lică bătu în palme de bucurie, vâzînd un cal mult mai frumos decît acela ce văzuse la băeatul avocatului.

Apropiîndu-se de Ion, bătrînul scoase din portofoliul său cîteva bilete ipotecare, pe cari i-le dete zicîndu-i:

— Curagiu!

Ion îi apucă mîinile și le sărută plîngînd, ne mai putînd vorbi.

Cînd necunoscutul plecă spre ușă, Nica i-se puse în cale, și sărutîndu-i mîina, zise:

— Domnule, dar cînd ne vom ruga lui Dumnezeu pentru d-ta, cum să-ți zicem?

— Numele meu! — răspunse bătrînul zimbînd. — Sînt Moș Crăciun. Dar n'aveți să-mi mul-

CORESPONDENȚĂ.

Bocșa-română, la 21 Decembre 1909 v.

Onorată Redacțiune,

Despărțămîntul *Bocșa* al „Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român“ și-a ținut adunarea sa la 20 Decembre v. în comuna *Bocșa-română*. Cu trenul dela 1 1/2 d. a. a sosit comitetul acestui despărțămînt dimpreună cu alți fruntași din *Bocșa-montană* și jur. La gară au fost întîmpinați de inteligența română și mai mulți economi din comună. Adunarea s'a ținut în localitatea casinei române. La 3 ore dl director al despărțămîntului, *Ion Marcu*, deschide adunarea. Într'o vorbire aleasă schițează momentele mai însemnate din viața Asociațiunei și a despărțămîntului *Bocșa*, arată însemnătatea Asociațiunei pentru propășirea poporului nostru cum și importanța și scopul ei. Arată unele scăderi ale poporului nostru, pe cari le combate, laudă însușirile lui frumoase, și apelează la simțul lui de jertfă rugîndu-l ca cît mai mulți să se înroleze sub steagul Asociațiunei. Își ține de plăcută datorință a saluta apoi pe d-nii: *Iuliu Huszarek* protopretor cercual și *Cornel Petric* notar public reg., cari încă au luat parte la adunare. Afît d. Huszarek (care a vorbit foarte frumos și românește), cît și d. Dr. Petric multă-mind pentru cuvintele adresate lor se bucură de interesul cel mare, ce-l arată poporul pentru scopurile Astrei. În numele comunei *Bocșa-rom.* salută preotul *Ișfan Stan*. Se trece apoi în dezbateră obiectelor din programul adunării fiind ca punct prim raportul comitetului, din care se vede, că comitetul despărțămîntului a căutat să satisfacă cu conștiențiositate îndatoririlor impuse prin statutele Astrei. A luat mai departe dispozițiuni pentru înființarea de cursuri de analfabeți. Ca un pas foarte îmbucurător este de relevat, că în *Bocșa-montană* comitetul a organizat o agentură, care numără 42 membri. Membri ordinari cu taxe de 10 cor. s'au înscris: *Dr. Cornel Petric* not. public, *Iancu Ișfan Stan* preot, *Gheorghe Costescu* preot, *Dimitrie Pruniș* inv., *Ion Vuc* comerciant, *Iuliu Crina* comerciant, *Miron Popovici* învățător, *Petru Bojin* jude comunal și *Nicolae Popovici* doctorand în teologie, precum și un număr mai mare de membri ajutători cu taxe dela 2 cor. în sus. D. *Petru Ieremia* a vorbit apoi, pe înțelesul poporului, despre legumărit, arătînd însemnătatea și folosul ce ni-l aduce acest ram de economie, și înzistînd ca poporul nostru să se ocupe de el, căci numai în felul acesta ne vom arăta totodată și patrioți buni, dacă banii ce-i căștigăm tot la noi în țară rămîn. Aici a adus ca exemplu pe *Bulgarii*, cari își vind legumele la noi, ear banii noștri trec hotarul țării. După aceasta a urmat împărțirea mai multor cărți folositoare pentru popor, și cu aceasta adunarea s'a închis.

Un participant.

țumiți mie, căci aceste daruri sînt cumpărate din averea unei doamne mari...

— Și acea doamnă? — mai întrebă Nica.

— Se numește Caritatea?

Și bătrînul peri în noapte.

Gr. H. Grandea.

Nașterea lui Christos.

Dramă religioasă în 5 acte, prelucrată de *Iuliu Birou*.

(Continuare).

Iosif (plecînd ochii):

Nu pentru mine-am întreat,

Ci de soție-s îngrijat.

Eu-s mai tare l'a mea fire,

Rabd și frigul mult mai bine.

Dar ea-I mai gingașă la fire,

Nu poate făr' adăpostire.

Și la noapte va fi rece

Pe colinele aceste.

Să nu fie vr'un locaș

Oare-unde va 'n oraș?

Paznicul:

Aceștia toți au întreat, (arătînd mulțimea)

Dar în oraș loc n'au aflat;

Că acolo-I mulțime

De oameni de prin lume.

Ospătăriile lui toate,

Și case, grajduri cu poiate,

Pomul de Crăciun al săracilor.

Mercuri, în preseara zilei de Ajun s'a făcut un pom de crăciun încărcat cu daruri bogate pentru copii săraci dela școala confesională ort. rom. din localitate. Împărțirea darurilor s'a făcut cu obicinuita solemnitate în școală, și la restaurantul „Novak“, fiind față copii cu părinții lor, dăruitori, și Români, și neromâni, cari au contribuit din belșug pentru a înveseli pe cei obișnuiți, adunându-se înafară de aceștia și alt public număros. Celor ce așteaptă să afle și cu numele de mărinimoșii dăruitori, le aducem aminte de cuvântul evangheliei „Să nu știe stînga ta, ce face dreapta ta... Eată de ce nu pomenim nici pe ceia a depus mai multă osîrdie la înjghebarea acestui lucru cu adevărat creștinesc, știind adevărat că acest blind Orăvișan, săritor la toate mișcările noastre de orice natură, ar protesta să i-se scoată vr'odată numele la vedere publică. E acela dintre noi, care „tace și face“. In felul acesta ne bucurăm a ajunge mereu și vremea, cînd asemenea acte de caritate creștinescă se vor face și fără zurgălăe, cum zice și scriptura: „Să nu faci milostenia ta înaintea oamenilor“ ... **Un asistent.**

FELURIMI.

Harakiri — este un mod de sinucidere la Japonezi, care era foarte lăsat în evul mediu. Cînd vreun om nobil nu și-a putut arangea vreunele afaceri de onoare, sau voia să scape de condamnarea sigură, săvîrșia asupra harakiri în chipul următor: Naîntea mai multor marturi își spinteca pîntecele din stînga spre dreapta, apoi își tăia grumazul cu aceeași sabie ori cuțit, cu care și-a spintecat pîntecele. De acest favor se puteau folosi numai nobilii și militarii, și a fost inarticulat în cartea de legi subț dinastia Shogun III. (1356—1568 d. Hr.), care lege și azi are valoare. — Originea lui „harakiri“ este a se căuta în părerea greșită, a Japonezilor, că centrul tuturor simțimentelor este pîntecele, ear spintecarea pîntecele-lui dovedește curățenia modului de gîndire. Prin „harakiri“, mortul devenia curat înaintea urmașilor, și a avea i-o moștenia familia. „Harakiri“ osîndiților la moarte se întimpla cu o solemnitate mare. Unul dintre oficialii citia păcătoșului sentința de moarte, apoi îi întindea pe o perină albă o sabie ascuțită ascunsă într'o cutie albă. Cu această sabie își spinteca pîntecele, apoi un prieten, cu o lovitură, îi dezlipia capul decît trup.

Așa-s de oameni pline,
Încît nu mai încap nime.

Iosif (privind în jos):

Ea este așa de tînără,
Șatit de gîngășă,
Dacă ea nu s'ar scuti,
Ci afară ar dormi,
Receala cea de noapte,
I-ar fi ei sigur moarte. (Intorcîndu-se către Paznic)
Ea este fica lui Ioachim
Ș'a Anei cea din Vifleim,
Despre cari vei fi doar' auzit,
Că în Vifleim au locuit;
Și cari, asemeni mie, cu adevărat,
Au fost pogoritori din David-Impărat.

Paznicul:

Da; i-am cunoscut de mic. Și cum se știe,
Dinșii fost-au oameni buni și d'omenie.

Iosif:

Ei, bine. Dar ei au murit în Nazaret,
Lăsînd o casă cu grădină, ce e drept,
Și ca fica lor, Maria,
Să-și poată asigura moșia,
A trebuit să se mărite,
In înțelesul legii,
Cu cea mai aproape dintre
Ale ei rudeni.

Cometa Halley. — După calculul astronomilor, prin Februar sau Marte 1910 o să înceapă să se vadă cometa (steua cu coadă) Halley, care azi numai cu ochianul se poate vedea decît astronomi. Pe la 20 April 1910 cometase va vedea ca luceafăr de dimineața nainte de răsăritul soarelui. După 20 April vom vedea cometa ca luceafăr de seara. Prin 19—20 Mai va ajunge în punctul cel mai apropiat de pămînt, care este de 12 milioane de kilometri. Această cometă se arată pe cer tot ta 75—76 ani, și din timpurile cele mai vechi, ivirea aceste stele cu coadă pe cer, a produs în lume o mare teamă, socotînd-o ca un semn de minie cerească. Așa la anul 1456, populația înspăimîntată de năvălirea Turcilor în Europa, credea că vede în coada cometei un pe-loș, pecînd Turcii, speriați și ei de această stea ciudată, vedeau în coada ei o cruce. Insuși papa Calist III. a dat poruncă să se facă rugăciuni, invocînd protecția divină, și în toate bisericile să sune clopotele și la prînz, nu numai dimineața și seara, pentru rugăciunea „Angelus Domini...“ De atunci s'a mai arătat cometa la 1531, 1607, 1682, 1759, și maipeurmă la 1835, cînd a trecut la periheliu în 16 Novembre. La anul 1986 se va întoarce earăși, dar citi din oamenii de azi vor fi atunci în viață?

Convocare.

Prin aceasta se convoacă adunarea Despărțămîntului Ciacova aparținător Reuniunii învățătorilor români dela școalele confesionale gr. or. din dieceza Caransebeșului, care se va ține Marți în 29 Decembre st. v. 1909 la orele 9 în Ciacova, după următorul program: 1. Chemarea duhului sfînt în incopiere cu parastasul ce se va celebra pentru fostul protopresbiter și președinte al Despărțămîntului Ion Pinciu. 2. Deșchiderea adunării. 3. Executarea circularului comitetului central. In interesul înaintării afacerilor școlare sint poștiți a participa toți domni învățători, învățătoare și membri ai acestui Despărțămînt, precum și alți bărbați iubitori de prosperarea cauzelor școlare. Atrag atențiunea domnilor învățători și învățătoare, că prezența membrilor activi ai Despărțămîntului se va constata prin apel nominal conform deciz. adunării generale din 1909 Nr. pr. 17.

Foeni, la 15 Decembrie 1909.

inv. **Procopiu Șimianu.**

Aviz.

La cererea mai multor domni colegi, imi iau voe a anunța, că in caz dacă se vor aduna pnumerași îndestulitori, spre acoperirea speselor de tipar, voi tipări și „Liturgia“ compusă, din melodiile celor opt glasuri bisericesti, pentru chorurile școlare de 2 și 3 voci egale. Doritorii de a avea această Liturgie, ce va costa celmult 3 cor. să se însinue la subsemnatul în Tievaniul-mare, u. p. Kákova.

inv. **Iuliu Birou.**

CRONICA.

Tuturor cititorilor, colaboratorilor și prietenilor noștri, le dorim din suflet sărbători fericite!

Starea primministrului din România **Ionel Brăteanu**, scriu foile din regat, că e absolut satisfăcătoare.

Poetul nostru **Octavian Goga** a fost eliberat la Cluj din arestul preventiv.

„Tribuna“ a deschis o colectă pentru a i-se ridica o cruce lui Russu-Șirianu.

Prezidentul clubului deputaților naționali, d-nul **Dr. Teodor Mihali**, a dăruit, ca pentru răscumpărarea feliicitărilor de anul nou, școalei conf. gr. cat. din Dej: 1000 cor., pentru studenții săraci dela gimnaziul din Dej: 100 cor., ear pentru pomul de Crăciun al copiilor săraci din Dej: 20 cor.

Societatea scriitorilor români din București va arangea în lanuar o serie de șezători literare în diferite centre rom. din Bucovina.

La *Tievaniul-mic* a fost ales de învățător gr. cat., înlocul bravului inv. Toma Stanca, transferat la Vermeș, învățătorul **Nicolae Jurca** din Iliadia (originar din Tievaniul-mare).

Cerșitorul **Anisim Peia** din *Tievaniul-mare*, care a fost și el cîndva cu stare, a fost găsit zilele astea mort de frig și de foame în hotarul comunei. Și cum n'a avut cine să plătiască pentru ei, a fost înmormîntat de slujitorii comunei, fără clopot, fără cruce, fără prohod, nefiind avizat preotul, ear după aceea la trei zile a fost înmormîntată totacolo o țigancă corturăreasă cu toată pompa funebrelă. Brr...

Chorul vocal ort. rom. din Bozovici arangează concert si teatru cu petrecere de joc Simbăta, a doua zi de Crăciun, în sala otelului „Almajana“.

Un țaran decăzut din *Secaș* și-a omorît pe cumnatul său, prispindu-l pela vr'o 6 ore seara în drumul mare lîngă biserică. Ucigașul, dispărut în bezna nopții, e căutat cu toată energia de poliție.

A reinviat la Viena ziarul „Gross Oesterreich“.

Concert și teatru cu petrecere de dans la Rachitova în ziua întăi, ear la Iertof în ziua a doua de Crăciun.

William Watson, marele poet englez, a înnebunit în America.

Din Londra vine vestea curioasă că Andreé, îndrăznețul explorator al Nordului, a fost omorît de mititeii eschimoși.

Măi bună dzîua lu Agiun!

Că baș dămu't nu nî-am vădzut —
Dăcînd înîmî nî-am cunoscut.
Dar cie să-i faci! Măi aginîania
Cum ureza măi toată giania,
Strîgînd „bivait Pogresu nostru“ ...
Acnu's și d'ai dă-i strică rostu,
Că „întăresu gioacă fesu“
Nu cum dzic ai dăla „Pogresu“.
Așa m'am dat și io în lături,
Că n'am nîescarva berecheturi
Să-mî pocî ușor dășchige chesu
Ca ai dă nu-și plăcesc „Pogresu“.
Dar mă ivăsc acnu la — Agiun,
In dziulica dă Crăcum ...
La prăznîecu-ăsta 'mpărăcesc,
Primiți dă binie, vă popcesc:
S'agiungeți să puceți plăci
Abonămîntu, cit o fi;
Că dzău dă n'o fi și păcat
Să vîedz „Pogresu“ dăochiat
D'atîța cit nu îi plăcesc ...
Hm ... dzău dă-i lucru creșcînesc!

Ghiță Mirmocia.

Paznicul (privește în jos gîndîndu-se, apoi ridica cîndu-și fața):

Deși eu nu vă pot găsi
In casă loc d'a locui,
Totuși nu vă veți întoarce,
Ci ce pot eu, vă voi face.
Citi sinteți voi de toți?

Iosif:

Maria, și eu, al ei soț.
Ea așteaptă colo'n drum,
Ca să-i duc rezultat bun.

Paznicul:

Bine.

Lăsați numai pe mine,
Că voi nu veți dormi afară,
Subt cerul liber astă seară.
Adu-ți soața ta încoace; —
Eată ziua se întoarce.

Iosif (privind în sus):

Binecuvîntarea călătorului,
Să-ți deșchidă ție ușa cerului. (Iese și se întoarce cu Maria).

Joși la 30 Decembrie st. n. și-au ținut conferința învățătorii conf. al tractului Biserica-albă la Iam, cu care ocaziune d-nul inv. *Stefan Draghici* a examinat băceții școlaei din geografie, ear d-nul inv. *Gheorghe Guga* din Racașdia a citit disertația »Excursiunile școlare«.

»Tribuna« (Nr. 282) scrie că »Un plugar român din jurul Șiriei« s'a prezentat la Redacție și a depus, din toată sărăcia lui suma de 1 cor. cu vorbele: »Să se ridice o cruce pe mormântul lui Russu Șirianu, care atît de mult ne-a iubit și ne-a dat sfaturi atît de bune.«

Prof. Dr. *Toma Ionescu* dela facultatea de medicină din București, a fost sărbătorit și în America pentru epocala sa invenție medicală.

Biserica rusească a afurisit pe *Leonid Andreef* pentru cea din urmă lucrare a lui, intitulată »Anatema«.

Doctorul *N. Minovic* într'o conferință, ținută în Ateneul român la București, s'a ocupat de caritatea publică, arătînd cite și mai cite neajunsuri ale celorce se înțelețnesc, fără niciun sistem, cu milostenia, și a celorce cerșesc, și cu treabă și fără treabă, elemozenă.

Consiliul comunal al orașului *Ploești* a hotărît ca uneia dintre strădele *Ploeștilor* să i-se dea numele lui Ion Russu Șirianu. Laudabil!

Episcopul Romanului, *Gerasim Safirin*, e dat de Guvern în judecata Sfințului Sinod, care e convocat în acest scop în sesiunea extraordinară. Ministrul Haret a întocmit actul de acuzare. Episcopul e acuzat: 1) că n'a pomenit în episcopia Romanului pe Mitropolitul Moldovei, care e șeful ierarhic bisericesc; 2) că a aruncat afurisanie asupra conzistorului bisericesc, care e o instituție creată printr'o lege de stat; 3) că n'a venit la trei ședințe consecutive ale Sfințului Sinod.

Despărțămîntul Oradea al »Astrei« a hotărît ținerea de prelegeri populare în comunele mai mari din Bihor.

La 28 Dec. n. s'a săvîrșit cu frumoase solemnități în sala mere a liceului din Beiuș, pomenirea episcopului *Samuil Vulcan*, întemeitorul acestei instituții culturale.

Lunia trecută s'a ținut la București adunarea generală a sindicatului ziaristilor din România în palatul ziarului »L'Indépendance Roumaine«, în care au fost parentați repositații ziaristi: *Gr. Ventura*, *D. Marion*, *Aurel Mureșanu* și *I. Russu Șirianu*.

P. Sf. Episcop al Aradului, în pastorala sa de Crăciun, pune întrebarea credincioșilor: Oare este pe pămînt pace și între oameni bună-voire? Răspunsul să-l caute fiecare în stările sale casnice, familiare și sociale, — și va constata că în zilele noastre s'au plinit cuvintele Mîntuitorului că sînt »cinci într'o casă războiți, trei încontra doi, și doi încontra trei; tatăl împotriva fiului, și fiul împotriva tatălui...« Cauza e slăbirea virtuților creștinești, lipsa de cultură și înstăpînirea materialismului. Să luăm aminte!

Medic secundar la spitalul de stat din Pojon a fost numit *Dr. Aurel M. Căndea*, fiul protopopului din Avrig.

Cu 31 Decembrie n. revista »Néptanitók Lapja« își suspendă apariția pentru că din cauza *ex-lexului* nu mai capătă subvenție pentru acoperirea cheltuielilor de tipar.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut *Calendarul Bibliotecii pentru toți pe 1910*, un volum de 200 pagini bogat ilustrat cu frumoasă materie literară, și cu o copertă în culori, de distinsul artist Murnu, — Prețul 50 bani. De vânzare la toate librăriile.

Nr. 541 din »Biblioteca pentru toți« cuprinde comedia lui Nicolae Gogol: *Revizorul*, tradusă de *Alecsandrescu-Dorna*. E o mișcătoare satiră a moravurilor administrative ce domniau acum 70—80 de ani în imperiul țarilor, moravuri cari în majoritatea lor dăinuiesc și azi în multe administrații.

De vânzare la toate librăriile din țară. Catalogul »Bibliotecii pentru toți« e a se cere la *Librăria Leon Alcalay, București*.

Frumosul roman istoric »*Din vremuri de mărire*« de *Mihai Gașpar*, din care s'au publicat mai multe capitole și în revista »Neamul Românesc Literar«, a ieșit de sub tipar. De vânzare la autor în Lugoj, cu prețul: 50 fileri.

A apărut Nr. 1 (anul II) din »*Educatorul*«, organ oficial al Reuniunii învățătorilor din eparhia Caransebeșului, cu următorul cuprins: Catihetul, Învățămîntul Religiei în noul plan de învățămînt. L. Roșculeț, Muzeu de intuițiune; Dr. I. Fometescu, Morburile copiilor cari cercetează școala; R. S. Molin, Poziția învățătorului în armată. Actul de rezignare al fostului prezident Ion Marcu. Informațiuni. Redacția: Oravița. Administrația: Coștel (Kustély, Temes megye).

Au apărut și se află de vânzare la autor în Tievaniul-mare, u. p. Kákova, următoarele opuri: 1. »*Carte de Compunere* (Stilistică)«. Cursul I. pentru clasele III. și IV. ale școlaei elementare. Prețul: 50 fil. 2. »*Carte de Compunere*«. Cursul II., pentru clasele V. și VI. elementare. Prețul 1 cor. 3. »*Liturghia*«, compusă după melodiile celor opt glasuri bisericești, pentru chor bărbătesc. Prețul 5 cor. 5. »*Hora Choriștilor*«, pentru chor bărbătesc. Prețul 1 cor.

A apărut: »*Date și documente cu privire la istoricul bisericii gr. or. române din Oradea-mare*« de *Nicolae Firu*. Arad 1909. Tipografia diecezană. Prețul 1 cor. O recomandăm preoților și învățătorilor cari se ocupă cu istoria bisericii și a comunelor bisericești. De vânzare la: Administrația revistei »Progresul«, Oravița.

Poșta Redacțiunii.

A. G. Doman. Epistolă urmează!
I. C. Sanislo. Primit ofertul.
I. S. Șipet. Veți primi răspuns direct dela D. B. Salutări.
T. L. Bis-albă. Ofertul tău nu s'a primit la B. Epistolă urmează.
A. J. Comoriște. Primit. Cum vezi, am și urmat, și nădăjdum a putea întregi rubrica reclamată — just. Salve!
P. G. Gorua. Unde ești?

Poșta Administrațiunii.

Lugoj. Am primit — nu știm dela cine — (fiindcă a rămas neisălit couponul dela mandatul poștal) 4 cor. abon. pe 1/2 anul 1910. Reclama-măm lămuriri.
C. Brăilă. Primit cu mulțumire restanța și întreg abonamentul până la finea anului c. 1910.
A. B. Beiuș. Primit abon. pe 1/2 an.
Restanțierilor: Sărbători fericite!...

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu**.
Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu**.

Piața Oraviții:

Griul . . . 26.— K. maja metr. (100 kg.)
Ovăsul . . . 13.20 " " "
Cucuruzul . 10.60 " " "
Porci grași 1.24—1.32 K. (viața 17—25 kg.)

Anunț.

Lemndebăgrin

pentru pari la vie, se află de vânzare la **Alexandru Bojincă în Tievaniul-mare.**

3-1

Publicațiune.

Pretensiunile încă neincassate ale masei concursuale Iuliu Gross, conform decisului adus, se vor vinde la **20 Ianuar st. n. a. c. la 3 ore d. a.**

Locul vânzării pretensiunilor e cancelaria mea advocațială.

Pe cei cari doresc a cumpăra aceste pretensiuni îi invit pe această cale la licitație publică. Vânzarea se efeptuește numai pe lingă plătire în bani gata. Massa concursuală nu răspunde nici pentru sustarea — nici pentru incassabilitatea pretensiunilor. Lista pretensiunilor se poate vedea în cancelaria subscrișului în orele de birou îndatinate.

Oravița, la 1 Ianuar 1910.

Dr. Liviu Cigăreanu,
advocat, massacurator.

Anunț.

Acții d'ale băncilor
— din Oravița și jur

le cumpără cu prețuri culante, reclamînd 10-4 oferte în scris,

Johann Belgrader și fiul
— ORAVIȚA. —

Ignatie Feldmann
Oravița

își recomandă marele magazin, bogat asortat cu totfelul de articole de

bacanie, delicatessuri
— și de galanterie

engros și en detail.

Prețuri absolut solide.

Depozitul principal în casa proprie (mai înainte Peter Sándor), Filiala în casa Șaguna.

Depozit cu totfelul de voluri, mătăsuri pentru țesut și broderie în aur, cu prețurile de fabrică.

Telefon 19, la filială 51.

Absolut solid — Prețuri fixe.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană, pudra americană și sapunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebun-tate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de — prăvălia R. Goldstein). — Prețul unui borcan de cremă ame-ricană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpu-nului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

„SENTINELA“

institut de economii și credit
ca societate pe acții

în Satul-nou (Réva-Ujfalú)

efectuește toate operațiunile de bancă și primește depuneri spre fructificare cu 5% interese, plătind institutul și darea de 10% după interese. La cerere se trimit deponenților și cecuri poștale cu cari se trimit bani fără a plăti porto la poștă.

Directiunea.

Gramofoane

și plăci.

Mare depozit de

aparate dela 50 cor. în sus.

Plăci duble începînd dela prețul de 3 coroane, cu text în orice limbă. Ace pentru gramofone.

Se primesc pentru a se face și reparaturi

M. Atzinger & Comp.

Tîrg mare de crăciun
în magazinul
cu articole de mode

al lui

IULIU WEISS

— în Oravița. —

5-8 Mare depozit

de costume pentru bărbați și copii.

Palarii.

Magazin enorm de mare

cu ghete pentru bărbați,
dame și copii

în toate culorile și calitățile.

De vinzare

1/4 (a patra parte) din proprietatea
(un intrevilan și 5 parcele de pămînt)
de subt Nr. 69 a lui Iosif Sîrbu din
Potoc (Potok).

5-3 A se adresa d-nului: Matei Baba în Bozovics.

A n u n ț.

Cele mai bune, mai moderne și
mai durabile

ghete și cizme

numai la mine se pot căpăta. În magazinul
meu am tot felul de ghete, lucrate exclusiv
în atelierul meu.

După comande pregătesc ghete americane,
vinătorești, ortopedice și alte
feluri de ghete de cea mai bună calitate,
ca: ghete de tină, camașe,
ghete de zăpadă, ghete comode, etc.

Prețuri solide și moderate.

x-26

Cu stimă

BENEDICT CSONGÁR

— Oravița. —

De vinzare o mașină de cusut
pentru păpușări cu prețul de 50 cor.

Aviz.

Marea prăvălie

cu articole de băcănie a institutului
de bani „Plugarul“ din Cacova,

ce a stat mai înainte sub vestita firmă
Toma Stanca, a trecut sub conducerea
harnicului nostru negustor **Gheorghe
Lerca**, care se va strădui a menține și ri-
dica renumele acestei case solide românești.

„ORAVICIANA“

SOȚIETATE PE ACȚII

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII

— ORAVIȚA. —

Capital social . . . . . Cor. 550.000

Fonduri 320000

Depuneri spre fructificare 2,050.000

Giroconto la Banca austro-ungară. — Ceconto la Cassa de păstrare poștală Nr. 15.625. — Telefon Nr. 29.

Escomptează cambii, acoardă împrumuturi hipotecare și personale
cu 7—8% netto.

Primește depuneri spre fructificare cu 4½% și 5%.

Darea o plătește institutul.

Răscumpără gratuit orice fel de cuponi și îndeplinește tot soiul de afaceri de bancă.

Espositură la Vrani

mijlocește împrumuturi de orice natură, regulează scadențe, primește depuneri spre fructificare, pe lingă certificate interinale, și efectuește și alte operațiuni de bancă.

„PLUGARUL S. p. a.” în Cacova (casele proprii)

  cu filiala în Goruia

primește depuneri pe lângă libel și în cont-curent cu 5—6% și plătește și
darea de venit după depuneri.

==== Cumpără și schimbă toffelul de monede și hîrtii de valoare. ====

Acordă împrumuturi în cont-curent și pe obligațiuni fără termin și amortizare în condițiunile
cele mai favorabile și anume pe lângă intabulare cu 6—7%, ear personale curat cu 8%

Escomptează cambiî cu giranți și acoperire hipotecară.

Acordă avansuri pe hîrtii de valoare și cereale. Primește spre încasare mandate
indigene și străine. — A înființat și o

însoțire ocazională reciprocă pentru asigurarea vitelor.

După fiecare cvotă se plătește la despăgubire de 100 cor. numai 2 fil.

Vitele asigurate păn' acum reprezintă un capital de 600.000 cor.

Mijlocește cumpărarea de mașinării și alte unelte agronomice.

Opuři și broșuri

Se recomandă
a executa următoarele:

Foři periodice

INVITĂRI.

BILETE DE LOCODNĂ
după dorință și în culori

BILANTURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

Tot felul de lucrări tipografice,

ce se țin de această branșă

PROGRAME.

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE INTRARE

Tipografia „PROGRESUL”

societate pe acții

piața mare (îngă Moara de foc)

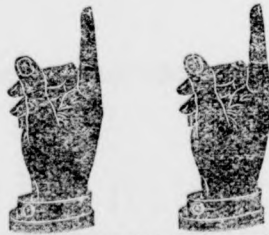
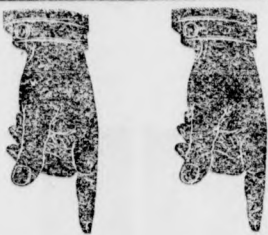
Diferite tipăriți pentru bănci

Comandele primite se efectuează cu promptitudine și cu conștiință.

Cărți în comisuni

PREȚURI MODERATE!

Pangici pentru morți

PRE-CURRENTURI
în or ce limbă.

NOTE

STATUTE * LIBELE
CIRCULARE

AFIȘE

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMĂ

OBLIGAȚIUNI